

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

"American Home"

NEODVISEN LIST ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

NO. 29.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY MARCH 11th, 1925.

LETO XXVII.—VOL. XXVII

Mir ponoči.

NAROD DRAGO PLAČUJE
RAZBIJANIE IN DIVJANIE
ONOČNJAKOV.

Cudom se vprašujejo ljudje, zakaj obiskujejo suhaški agenti tako pogosto našo naselbino? To vprašanje zna deloma odgovoriti oni, ki v sobotah in nedeljah ponoči ne more spati radi silne rabuke in divjega kričanja po St. Clair Ave. in v stranskih cestah. Vsak drugi človek, ki ga srečate od 11. ure naprej v sobotah in nedeljah ponoči se maje in ziblje po ulici kot mavra, in pri tem daje od sebe glasove, ki absolutno niso podobni človeškim. Da je karneval popolen, hreščijo vmes več ali manj uštimate harmonike. Staro in mlado, brez razlike, eden z drugim tekmuje, kdo bo bolj preslavljal naselbino s huronskim kričanjem. Policia 4. precinka je v noči od sobote in nedelje aretirala 12 oseb radi motenja miru in pjanosti. Enako lepo število pijancev je nabrala tudi policia 13. precinka. Kdor misli, da nam je to v čast in ponos, se silno moti. Otdot tudi prihaja, da suhaški agenti vpadajo v naselbino ter iščejo žrte. V taki okolini, kjer je toliko pijanih razgrajev, mora biti dosti pijač, tako pravijo suhači in delajo pri tem dobre dobičke. Ljudje božji, vi dobro veste, da je prohibicija postavno vpeljana. Kdor ima kaj soli v glavi, ta bo hvaljen, da sponi pride do kake kapljice okreplila. Pamet naj bo dovolj, da lepo mirno in hvaležno potegne par kožarcev, a ne s kričanjem in divjanjem ponoči izdajati samega sebe. Pred leti se je nahajalo v Cuyahoga county pet mirovnih sodnikov, katerih vsak je imel po enega konšteblerja. Danes jih je 54, in vsak tak sodnik ima od 10 do 20 agentov, pravih barab, ki zalezujejo mestno prebivalstvo, vdirajo v njih stovanja, plenijo, krađejo in delajo silo. Zakaj bi se jih potem še sami nastavljali s pjanimi glavami v nočnih urah do cestah? Človek že ni ne reče, če se kje oglasi lepo, ubrano, mirno petje, toda kar se je počelo zadnjo nedeljo in soboto, je od sile in moravabiti ves suhaški element nad naselbino. Gospodarji, povejte to svojim borderjem, možje in fantje, imjete pamet, očetje skrbite za svoje sinove, da ne bomo zgubili še tisto malo sapo, ki nam jo je prohibicija pustila. Sicer ni lepo pisati o takih stvareh, ker se čita po vseh naselbinah, in zgubiva naša naselbina kredit, toda na vsak način je potrebno od časa do časa zaročati, da se ta ali oni strezne, ker sicer drvi z obema nogama v pogubo. Pričakujemo, da bodo te besede kaj izdale, ker če se ravnatate po njih bo vam in vsej naselbini v korist.

Zgubilo se je nekaj denarja na E. 61st St. med Glass in Bonn Ave. zadnjo soboto zvečer. Najditelj je prošen, da prinese na 6110 St. Clair Ave. in dobti nagrado.

Koncert v nedeljo

PRVI NASTOPI VELIKI SVETOVNI UMETNIK V SLOV. NAR. DOMU.

Ko je soproga predsednika Zjednjene Držav, Mrs. Coolidge, slišala nedavno tegaigrati Zlatka Balokoviča, našega hrvarškega umetnika na gosle, je bila tako prevzeta, da ga je za drugi dan povabilo v Belo Hišo, kjer stanuje predsednik Zjednjene Držav. Mr. Coolidge sam, našresni in moliceli predsednik, je sprejel Balokoviča nad vse prijazno, se dalj časa razgovarjal z njim in se divil njegovemu igranju. Mnogo najvišjih oseb je bilo navzočih. Balokovič je moral oblubit, da ponovno pride in igra v Beli Hiši, kar je čast, ki jo doseže le redko kateri umetnik. Zlatko Balokovič pride nedeljo v Cleveland in bo igrал v veliki dvorani Slovenskega Narodnega Doma na St. Clair Ave. Njegov program za nedeljo obsegata 15 izvanredno dobro izbranitost. Zanimanje za njegov nastop med Slovenci in Hrvati, blizu in daleč, je ogromno. Balokovič je igral po vseh večjih mest Evrope in Amerike z sijajnim uspehom. Milijone ljudi ga je že slišalo, in kdor ga je slišal prvič, kmaj želi prilike, da ga sliši drugič, ker njegova umetnost naravnost omami poslušalce. Z gotovostjo pričakujemo, da bo tudi v nedeljo dvorana Slovenskega Narodnega Doma polna. Vstopnice lahko še dobite pri Mr. Anton Kolarju, slaščarnarji v S. N. Domu. Vsi sedeži so rezervirani.

KOLIKO JE NOVIH DRŽAVLJANOV.

Tekom meseca januarja je bilo v Ameriko 14.201 osebi podeljeno ameriško državljanstvo. Na 1. mestu stojijo Poljaki z 2640 osebami, potem pa Italijani, 2401. Jugoslovani so na devetem mestu.

— 50 letni C. L. Linehan se je peljal preteklo nedeljo s svojo nečakinjo, 27 letno Margaret Ogely, na sprehod. Tekom vožnje je pa mož kar naenkrat umrl pri avtomobilskem kolesu. Imel je srčno bolezen. Ta smrt je pa povzročila teško nesrečo. Miss Ogely je opazila, da je avtomobil brez vodje. Misliela je, da je njen strijci zaspal, in ga je hotela potresti, toda v tem trenutku se je avto že zaletel v trgovino z železnično 19071 Detroit Ave.. Dekle je hitro prijelo za kolo in obrnilo avtomobil, toda ker ni bila vajena, se je avtomobil zaletel v drugo trgovino na nasprotni strani ceste, kjer je razbil skoro ves front. Potem se je avtomobil ustavil. Dekle je zakričalo, potem pa padlo v omedlevico.

— Ako vi kupite avtomobil od kakega trgovca, ali znanca, in se pozneje dožene, da je bil avtomobil ukraden, teda sami trpite škodo. To je glasom postave, katero je pravkar najvišja sodnija v Washingtonu potrdila.

— Pismo ima pri nas Amalijsa Balantič.

Rak ozdravljen.

ZDRAVNIKI SO IZNAŠLI NOVO SREDSTVO PROTI RAKU.

Philadelphia, Pa., 9. marca. Poleg jetike je bolezen rak ona, ki razjeda človeško življenje in zahteva nebroj žrtevska leta. Toda počasi, pa sigurno, napreduje medicinska znanost v boju proti tej strahoviti morilki človeštva. Dr. Charles Mayo, kirurg iz Rochester, Minn., mož svetovnega slovesa, je včeraj govoril tozadenvno v tem mestu. Sele pred nekaj meseci, se je izjavil dr. Mayo, je veliki nemški učenjak Wasserman priobčil rezultat svoje preiskave, ki je neprecenljive vrednosti v tem, da nemudoma odkrije navzočnost omenjene bolezni v človeškem telesu. "Notranji rak je najbolj nevaren," je izjavil dr. Mayo, "ker ga zdravniki najteže dobijo. Navzočnost raka v človeškem telesu se odkrije šele tedaj, ko je bolezen že toliko napredovala, da jo je le s težavo mogoče zdraviti, ali se pa sploh ne da. Moderni medicinski znanosti pa se je sedaj posrečilo dognati bolezen rak, ko je še v povojih, to je, ko se je šele začela, in če zdravniki začnejo zdraviti takoj, je v 99 slučajih izmed 100 mogoče bolezen ustaviti in ozdraviti. V Ameriki že marljivo delujejo na tem, da izolirajo bacile bolezni rak.

MLADI SE ŽENIJO V AMERIKI.

New York, 9. marca. V Ameriki je 333.500 žensk, ki so se poročile, predno so bile stare 16 let, kot kaže pravkar priobčena štatistika. V mnogih državah se otroci lažko postavno možijo, namreč deklice stare 12 let, fantje pa 14 let. Take poroke so dovoljene v državi New York, Maryland, Rhode Island, Virginia, Florida, Colorado, Idaho, Maine in Mississippi.

— 50 letni C. L. Linehan se je peljal preteklo nedeljo s svojo nečakinjo, 27 letno Margaret Ogely, na sprehod. Tekom vožnje je pa mož kar naenkrat umrl pri avtomobilskem kolesu. Imel je srčno bolezen. Ta smrt je pa povzročila teško nesrečo. Miss Ogely je opazila, da je avtomobil brez vodje. Misliela je, da je njen strijci zaspal, in ga je hotela potresti, toda v tem trenutku se je avto že zaletel v trgovino z železnično 19071 Detroit Ave.. Dekle je hitro prijelo za kolo in obrnilo avtomobil, toda ker ni bila vajena, se je avtomobil zaletel v drugo trgovino na nasprotni strani ceste, kjer je razbil skoro ves front. Potem se je avtomobil ustavil. Dekle je zakričalo, potem pa padlo v omedlevico.

— Šolski odbor je namerno prepovedati prodajo sladkorja, oziroma bonbonov v javnih šolah, toda dvignil se je tak protest od strani staršev kot otrok, da je šolski odbor preklidal prepoved.

— Račune za električno lahko vsak čas plačatev našem uradu.

— Mesto Cleveland bo najbrž priklopilo k sebi vas Brooklyn.

Nemci plačujejo.

TEKOM POL LETA SO PLAČALI SKORO ŠESTSTO MILIJONOV.

Berlin, 9. marca. Dawes načrt, katerega je naredil sedanji podpredsednik Zjednjene Držav, Chas. Dawes, se je izkazal za izvrstno sredstvo, da Nemci odplačujejo vojno odškodnino. Seymour Gilbert, generalni agent za veznikov, ki nadzoruje odpelačevanje nemške vojne odškodnine, naznača, da so Nemci po Dawesom načrtu plačali tekom prvih šest mesecov ogromno sveto 575.000.000 zlatih mark na dolg. Od tega denarja je generalni agent že razdelil zaveznikom 454.000.000 zlatih mark, in ostanki 116.000.000 leži v nemški državni banki. Tekom meseca februarja so plačali Nemci ogromno sveto 185.000.000 zlatih mark na dolg, izmed katerih je bilo 82.000.000 razdeljenega zaveznikom, in sicer je dobila Anglija 22.000.000, Francija 36.000.000, Italija 4.800.000, Belgija 6.300.000, Jugoslavija 3.000.000. Tudi Grki, Romunci, Portugaleci in Japonci so dobili vsak svoje. Pričakuje se, da bodo Nemci tekom prvega leta rednega odpelačevanja plačali najmanj 1.200.000.000 zlatih mark v tem odškodnине.

NE PUSTIJO PLAČATI POGREBA.

KIMEL, VINO IN BOG PA STAROST.

Berlin, 9. marca. Ko je bil v državni zbornici vložen predlog, da se plača iz državne blagajne pogreb umrlega predsednika nemške republike, Eberta, so boljševiki in nacionalci dvignili silen hrup in protestirali. Boljševiki so kričali, da je socialist Ebert delavec, nacionalci so pa kričali, da je izdal kajzer Viljema. Konečno se je vendar posrečilo narediti mir, in predlog, da se plača za predsednikov pogreb je bil sprejet.

— Umrla je Agnes Verček, starica 24 let. Tu zapušča soproga in dva otroka. Bila je članica dr. Čas, št. 446, S. N. P. J. Pogreb se je vršil v pondeljek zjutraj iz Maple Heights, v cerkev sv. Lovrenca. Naj počiva v miru.

— Umrla je po kratki bolezni — pljučnici — Mary Udovič, starica 34 let, doma iz fare Boštajn, Dolenjsko. Tukaj zapušča soproga in 4 otroke ter brata, v stari domovini pa očeta. Bila je članica dr. Bled, št. 20, SDZ. Pogreb se je vršil v torek zjutraj iz hiše žalosti na 3599 E. 78th St. Vsem sorodnikom izrekamo iskreno sožalje, ranjki pa večni mir in pokoj!

— Tri letni Joseph Lesjak se je igral pred hišo svojih staršev na 10506 Reno Ave. ko je mimovozeči avtomobil podrl dečka na tla. Voznik je odpeljal otroka v bolničko, kjer so dognali, da ima prebito lobano.

— Račune za električno lahko vsak čas plačatev našem uradu.

— Mesto Cleveland bo najbrž priklopilo k sebi vas Brooklyn.

Grdo maščevanje

REPUBLIKANI O DVZELI LA FOLLETTOVCEM VSE URADE.

Washington, 9. marca. Republikanski politikarji, ki so sedaj absolutno na krmilu vlade, dajejo plačila svojim zvestim pristašem, in kaznijo one, ki so tekmo lanske predsedniške kampanje zapustili republikanske vrste in kovali politično srečo na lastno pest. Zlasti pa se je maščevanje republikancev obrnilo proti vsem pristašem La Follette. La Follette je po politiki sicer republikanec, toda njegovi tovariši v senatu ga ne priznajo več, ker je bil toliko "predrzen", da je kandidiral proti Coolidgeu. Francija zadnje čas izvaja manj nasilno politiko, da morajo ljudje mirovati ali pa bodo kaznovani. Spor med Turki in Grki, ki je grozil v vojno, se je zlepila poravnal. Mir imajo v rokah veliki finančniki, ki ne posrejajo več tako radi denarja za vojne namene, ker so imeli bridle skušnje, da je vojna sreča opoteča, in da se posrejajo denar le nerad dobi na zaj. Nemčija je absolutno preslabaa, da bi začela z vojno, vsaj prihodnjih dvajset let ne, v Rusiji pa tudi prevladuje pamet. Mnogo k mirovnemu razpoloženju so doprineli Zjednjene Države, ki si slijejo na razočevalno konfreno, in ki previdno posrejajo denar le tja, kjer se gre za trgovski in industrijski napredki, nikakor pa ne za vojno. In če je kdo potreben mir, tedaj ga je gotovo Evropa.

V BOJU ZA SVOBODO.

New York, 9. marca. Tu se je v neki dvorani včeraj zbralo kakih 1500 ljudi, da demonstrirajo za svobodo govorja in svobodo prepirjanja. Toda vneti "svobodaši" pa so tako malo eden drugemu prisvojili govorilne svobode, da so med seboj začeli tepliti. Prišla je policija, ki je vse skupaj s koli nagnala na cesto.

— U. S. Civil Service Commission nam naznana, da potrebuje ameriška vlada več tolmačev in prestavljateljev (translators). Štiri vrste tolmačev potrebuje vlada, in sicer pomožne prestavljatelje z začetno letno plačo \$1560, prestavljatelje z letno plačo \$1680, senior prestavljatelje s plačo \$1860 in prvorstni prestavljatelji z začetno plačo \$2100 na leto. Prošnje za te službe se morajo vložiti najkasneje do 11. aprila. Vsak predložiti dobiti ameriškega tolmača in prestavljatelja (translators).

— Radi nove naselniške postave je za vsako žensko, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ženska, ki je ameriška državljanica vsled poročenja, ne more niti on, ne ona dobiti potnega lista, ako ne predloži potnega lista, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ženska, ki je ameriška državljanica vsled poročenja, ne more niti on, ne ona dobiti potnega lista, ako ne predloži potnega lista, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ženska, ki je ameriška državljanica vsled poročenja, ne more niti on, ne ona dobiti potnega lista, ako ne predloži potnega lista, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ženska, ki je ameriška državljanica vsled poročenja, ne more niti on, ne ona dobiti potnega lista, ako ne predloži potnega lista, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ženska, ki je ameriška državljanica vsled poročenja, ne more niti on, ne ona dobiti potnega lista, ako ne predloži potnega lista, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ženska, ki je ameriška državljanica vsled poročenja, ne more niti on, ne ona dobiti potnega lista, ako ne predloži potnega lista, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ženska, ki je ameriška državljanica vsled poročenja, ne more niti on, ne ona dobiti potnega lista, ako ne predloži potnega lista, ki se je pred 22. sept. 1922 poročila z naturaliziranim ameriškim državljanom, velike važnosti, da ima prepis možega državljanega papirja. Drugače se nekoga dne zna zgoditi, da ne bo mogla dobiti, da je državljanica. In takih slučajev je vsak dan vse polno. Ž

"Ameriška Domovina"

(AMERICAN HOME)

ISSUED MONDAY, WEDNESDAY AND FRIDAY

NAROČNINA:

Za Ameriko	\$4.00	Za Cleveland po pošti	\$5.
Za Evropo	\$5.50	Posamezna številka	3c.

Vsa pisma, dopisi in denar naj se pošilja na Ameriška Domovina

6117 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio. Tel. Randolph 628.

JAMES DEBEVEC, Publisher

LOUIS J. PIRC, Editor

Read by 25,000 Slovensians in the City of Cleveland and elsewhere.
Advertising on request. American in spirit—foreign in language only.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the post office at Cleveland, Ohio under the Act of March 3rd, 1879.

No. 29. Wed. March 11, 1925.

Povišana plača kongresmanov.

Predsednik Coolidge je pretečeno sredo, 4. marca, med mnogimi drugimi akti kongresa podpisal tudi tako važen ukrep kongresa. Kongres je namreč v zadnjih dnevih svojega zborovanja sam sebi povišal plače. Plača poslancev je znašala prej \$7500 na leto, in ravno toliko plača senatorjev. Plača predsednika poslanske zbornice je bila dosedaj \$12.000 na leto, in ravno toliko je dobival podpredsednik Zjedinjenih Držav ter člani predsednikovega kabineta. Vsem tem se je sedaj plača zvišala od \$12.000 na \$15.000 na leto.

Naj ima predsednik Coolidge to ali ono napako, toliko se mora trditi, da je ekonomičen in mu je zapravljanje denarja silno pristudem. Neprestano priporoča, da se hrani z javnim denarjem, in varčnost je bila tudi glavna točka njegovega inavguracijskega govora. Resnica je, da je predsednik Coolidge s svojo varčnostjo znižal zvezine stroške za preko \$400.000.000 na leto, in so temu primereno se znižali tudi zvezini dohodninski davki. Zato ga je temelj bolelo, ko je kongres, kljub njegovemu varčevalnemu politiku še in si povišal plače za približno \$1.500.000 na leto v celoti. Do zadnjega trenutka je odlasa, ali naj vetrira sklep kongresa za povišanje plač, konečno je pa sprevidel, da v tem slučaju ne bi prodrli skozi, in je podpisal, potem ko se je trikrat prej popraskal za učesni. Predsednik je namreč dobro vedel, da će vetrira zvišanje plač, da mu to ne pomaga nič, ker so imeli v kongresu potrebitno dvetretinsko večino, da sprejmejo predlog kljub predsednikovemu vetu.

Ameriško časopisje je zvišanje plač kongresmanom sprejelo z mešanimi čutili. Ravno toliko odobravanja kot obsoje se dobijo v ameriški javnosti. Položaj je sleden: Kongresman, ki dobiva \$7500 na leto plač, ima, v resnicu mnogo stroškov. Prvi velja kampanja, volivna doba, vsakega kandidata precej, zlasti ker so poslanci vsake dve leti na novo izvoljeni. Nekaj je seveda kongresmanov, ki si znajo na nepošten način pokriti te stroške, toda prepricani smo, da je ogromna večina poštana. In poštana večina v \$7500 na leto ne najde mnogo dohodka. Vsak kongresman mora vzdrževati dva domova, enega doma, kjer je izvoljen, drugega v Washingtonu. In življene v Washingtonu je silno draga. Poznamo več kongresmanov, ki so nam dokazali, da izpod \$300 na mesec se v Washingtonu niti dihati ne da. Potem pridejo tisočne prošnje za podporo, ki prihajajo od volivcev, razne zabave, razna darila in drugo, kar volivci zahtevajo od svojih poslancev. Poleg tega plača kongresmanom že ni bila zvišana od leta 1907, in vsakdo ve, kako se je dalо živeti tedaj z \$7500 na leto, in kako se živi danes, ko je denar polovic manj vreden.

Povišanje plač ne stopi v veljavno prej kot decembra meseca, in večina teh kongresmanov, ki so glasovali za zvišanje, sploh deležna ne bo zvišanja, ker pride v decembri skoraj polovica novih kongresmanov v kongres.

Edino napako, ki jo je naredil kongres v zvišanju svojih lastnih plač, vidimo v tem, ker se je tako silno požiril za zvišanje. Šlo je kot namazano. En kongresman je predlagal zvišanje, eden je podpiral predlog, in šlo je na glasovanje javno, in skoraj vse zbornice je pritrdila enoglasno z dvignjenjem rok, ne da bi se zapisalo, kdo je bil nasproti. V eni urji je bilo vse skupaj gotovo.

Z opravičeno jezo torej piše gotovo časopisje, da će bi bil kongres ravno tako hiter s povišanjem, kjer se gre v resnici za tako potrebitno stvar, da bi ljudje ne godrnjali toliko, kadar si kongres sam sebi plača povija. Pri tem nam pride v spomin dolgozvezno zapravljanje časa, ko se je šlo za zvišanje plač poštним uslužbencem. Vzelo je tri mesece, da je dobilo 300.000 poštih uslužbencev zvišano plačo, in vzelo je par minut za kongresmane.

Konečno, kongres bo moral več uspešnega narediti, predno bo prepričal državljanje, da je opravičen do zvišanih plač.

MODERNI ČUDEŽ — RADIO.

Kaj je vse treba za radio aparatu?

Najprvo morate imeti takozvane "antene", to je, nekaka žica, dvignjena nad vašo hišo, ali kaka druga enaka priprava. Ta "antena" lovi glasove, oziroma valovanje glasov v zraku. Omenjena žica v anteni mora biti zvezana z zemljo. Valovi, ki jih ulovi antena, gredo v zemljo. Tretji morate imeti takozvani "detektor", ki je navadno mal kristal ali pa električni žarnici podobna luč. Namen tega detektorja je prevzeti poslano radio postajo? Nikakor ne. Na postaji, kjer se razpošilja godba, ali petje, se spremeni

posebnega aparata, ki ga imenujemo "mikrofon", v električni tok. Potom drugača aparata zopet se ta električni tok pošlje v eterško valovanje, ki kroži v naši prostorni, to je, po zraku. To valovanje pride do poslušavnika pri vašem radio aparatu, in tu se valovanje spremeni v električni tok, in konečno v glas. Glasovi, katere vi slišite v vašem radio aparatu so v resnici le slika ali prestava originalnega glasu, ki se je produciral v razpošiljalni postaji.

Kako hitri so radio valovi?

Spolno mnenje znanstvenikov je, da radio valovi potujejo ravno tako hitro kot svetloba, to je, 186.326 milj na sekundo. Vsi poskusi so dosedaj potrdili to.

Ali je eter nekaj resničnega?

Mi ne vemo. Znano nam je samo, da radio valovi, svetlobni valovi in valovi gorkote gredo skozi prostornino.

Prostornina je ime za prazen prostor na svetu, zlasti v zraku. In pripravno je misliti, da te valove nosi eter naprej. Dokazanega natančno pa še nič. Noben učenjak še nikdar ni dobil niti enega malega vzorca tega etra, da bi ga zmeril ali stehtal. In še dolgo bo minulo, predno se bo to posrečilo.

Kako elektrika upljiva na radio?

Vsaka snov na svetu sestoji iz takozvanih elektronov, in ti elektroni so, ki povzročajo elektriko. V bakreni žici "antene", nad vašo hišo, je vse polno teh elektronov. Kadar pridejo valovi mimo te žice, "antene", ter udarijo ob "anteno", tedaj začnejo elektroni v žici delovati, ravno tako kot začne voda valovati, če udarite po njej. To treseњe elektronov v anteni žici začne tresti elektrone v žici, s katero je spojen vaš radio aparat, vaš slušalnik. Ti elektroni povzročijo električni tok, ki daje potem od sebe glasove.

Kako radio prevzame glas iz etra?

Treseњe elektronov v vsem radiu je tako silno brzo, da se ne more spremeniti v glas potom navadnega telefona. Tresljaj elektronov, naprej in nazaj, so pregoroči blizu eden drugač. Raditega ima vsak radio aparat nekak kristal ali pa žarnico. Ta kristal ali žarnica ustavi polovito tresenja elektronov, dočim spusti drugo polovico naprej. Tako delujejo elektroni vse eno v smere, ker detektor ustavi tresenje elektronov v dveh smereh. Pritisakanje elektronov v eno smer povzroča glas, ki ga sliši.

Toda to pritisakanje tresljajev elektronov na "detektor" ali na žarnico v radio aparatu ni močno dovolj, da bi se slišalo, zlasti ne, ako prihaja do valov iz daljnega kraja. Raditega so elektrikarji iznali posebne naprave, ki povečajo moč prihajajočih radio valov ali signalov, ki jih nosijo s seboj. Te naprave imenujemo "povečalnike" ali "amplifiers". Umetnost radio industrije obstoji v tem, spopolnitvi te povečalnike glasov. Mnogo stotin jih je danes v prometu, novi prihajajo vsak dan na trg, dokler se tudi v tem oziru ne bo iznašlo nekaj "standard", nekaj povsem pravilnega in merodajnega, tako da bo lahko vsak radio aparat brez težave pobiral valovanje v etru, tudi iz najbolj oddaljenega kraja.

Kako delujejo žarnice v radio aparatu?

Ko kupite radio aparat, teďaj navadno vprašate, koliko "tubes" ali žarnic ima radio aparat? So aparati, ki imajo eno, dve, tri ali do deset teh žarnic, in čimveč jih je, toliko več postaj, ki razpošiljajo godbo ali petje ali signale, dobre. Ta žarnica v radio apa-

ratu je napolnjena s tenkimi žičami, katerim pravimo "filament". Te žice so žareče, kadar je aparat odprt ali pripravljen, da sprejema glasove. Dokler so te žice žareče, odhaja iz njih nepretrgana vrsta malih električnih delov, katerim pravimo elektroni. Ti elektroni se zadevajo ob žarnico v notranjosti, in na ta način se vrši neprestano valovanje elektronov v žarnici ali detektorju. Med žičami in med plato žarnice ali detektorja pa se nahaja tretji elektrod, kateremu rečemo mreža, ali "grid". Vrsta elektronov neprestano prehaja skozi to mrežo. Radio signali, ki pridejo iz žice zunaj, iz "antene", prihajajo naravnost do te mreže v žarnici. Namen te mreže je povečati glas, ki prihaja.

OSEMKRATNI UMOR.

Spomladi 1. 1919. sta izginila iz Trebiča na Moravskem brez sledu dva brata, in sicer urar Matija in mizar Jernej Policky. Med prebivalstvom se je govorilo, da sta brata, ki sta veljala za precej premožna, odpotovala v Ameriko. Prav slučajno je bil pred par dnevi odkrit zločin, katerega žrtvi sta postala oba brata.

Sin enega bratov Polickov je prišel namreč v gostilni s čevljarjem Karлом Dvoračkom v pogovor, tekom katerega je tudi naneslo, da sta govorila tudi o obeh izginuli bratih. Dvoraček, ki je bil precej vinjen, je namignil, da ve o stvari in da lahko tudi navede, kje sta zakopani njuni trupi.

Mlad Policky seveda ni molčal in je prijavil stvar oblastvom. Orožniki so nato arretirali Dvoračka in ga zasilili. Dvoraček je izjavil, da je leta 1919. stanoval v Kohnovem mlinu v Trebičku skupaj s čevljarjem Josipom Fejto in njegovo družino. Obe rodbini sta živelji v bednih razmerah. To je najbrže v Dvoračku rodilo načrt, da spravi s sveta oba brata Policka, ki sta, kakor se je izvedelo, dvignili v banki vse svoje premoženje, da bi ga zamenjala pri takratnem kolkovanju bankovev. Dvoraček je res nekoga večera povabil Matijo in Jerneja Polickega na čaj v svoje stanovanje, kjer ju je omamil z alkoholom. Ko sta oba brata zaspala, ju je ubil s sekiro, pričemer mu je pomagal Fejta. Trupi umorjencev sta potem pokopala pod podnicami v Dvoračkem stanovanju.

Dvoraček je nadalje izpeljal orodje, da je že leta 1918. umoril pet Židov in eno Židinjo, ki so se kot poljski državljan takrat nahajali v begunkem taboršču v Trebiču, in jim odvzel vse, kar so imeli. Trupla teh šestih žrtv Dvoračkovi so po njegovi žalji zakonana v starem, sedaj že popolnoma zasutem potoku ob mlinu.

Orožniki so prijeli Dvoračka, njegovo ženo ter Fejto in njegovega 60 letnega očeta, kar tudi vojaškega beguanca Jaroslava Kunsta.

Oblastva so takoj začela iskati tripla Dvoračkova žrtv v Kohnovem mlinu, toda dolgo zmanjša. Misliš sem, da sanjam. Obe sta bili ženi uglednih univerzitetnih profesorjev in gotovo že nad 50 let starci. Ena je rekla: "Sem še sama tu. Mož pride pozneje. Bilo pa je to že ob 4. zjutraj. Ne odidite, rad bo z vami govoril." Ko se je pričela godba, je šla gospa plesat, mi pa smo plačali in slišeli. Dama pa se je še naprej vrtela po dvorani in se je čutila, da je njen mož tako zamuden.

ZGODOVINA KRATKIH LAS.

Z žensko modo se peča tudiblje, prof. dr. V. Bibl, ki je napisal zgodovinsko razpravo o ženskih kratkih

Trebiča se je ugotovilo, da so bila tripla umorjencev razsekana in nasoljena v sodih ter prenešena v okolico mesta. Potrjuje se sum, da so Dvoraček in njegovi sokrivci prodajali človeško meso, prav tako, kot je to delal množinski morilec Denke v Munsterbergu v Šleziji. Dvoraček skuša sedaj popraviti svoje izjave oblastvom in prihaja iz protivovlje, tako da očitno ne vedo dobro, pričem da so. Mladi Fejta je končno priznal vse. To je imelo za posledico, da je dal preiskovalni sodnik v pondeljek zapreti nad 18 oseb, ki so zapletene v zadevo.

Kopanje v Kohnovem mlinu in v njegovi okolici se je sedaj ustavilo, dokler ne pride sodna komisija. Mlin stražijo redarji in orožniki.

SOVJETSKI BAR.

Moskovski dopisnik nekega nemškega heidelbergškega lista pričuje pester opis počasnega življenja v sovjetski prestolici. Nekega večera je bil poročevalac na obedu pri uglednem komunistu v pisani družbi poslanikov, uradnikov, borzijancev, pisateljev, trgovcev in čekovcev. Vsi so bili na verige enako priklenjeni pometači razbojniki, morilci, tihotapci, deca, uradniki in vlačuge, dasi njih grehi nitizdaleka niso bili enaki.

Sin enega bratov Polickov je prišel namreč v gostilni s čevljarjem Karлом Dvoračkom v pogovor, tekom katerega je tudi naneslo, da sta govorila tudi o obeh izginuli bratih. Dvoraček je bil precej vinjen, je namignil, da ve o stvari in da lahko tudi navede, kje sta zakopani njuni trupi.

Potem je kmalu prišla francoska revolucija. Toda je uvedla ostrižene lase za ženske in moške. Lasulje so izginile. Po mestih so nosile modne dame takozvane "Titove glave." Koncem 18. veka je bila Titova glava moda vseh finih dam, dasi so se ljudje norčevali in jih primjerjali s kaznjenkami Jožefove dobe. Kar je bilo šele nedavno največja sramota, je postal naenkrat krasno, ker je bilo pač modno. Toda Titova glava je kmalu izginila in sele zdaj se je pojavila znova.

Kako dolgo se bo držala, je težko prorokovati. Kot moda gotovo ne dolgo, saj je ravnin v večem spreminjaču bistvo mode, podoba pa je, da kratki dekliški lasje niso več samo moda, ampak imajo globljo zaslombu deloma v duhu povojskega časa, deloma — vso tako zatrjujejo vse ostriženke — v svoji praktičnosti in higieničnosti. Zato je verjetno, da bodo ženske, vsaj mlajše, obdržale kratke lase tudi še potem, ko ne bodo več modni in ne moderni.

Pravi Blue Diamond premog \$8.75 tona malo pepela, gori kar kar kar Pocahontas Lump \$10.50 ton. Dobar Lump premog \$6.75 in \$8.00.

Vsakovrstni koks, Najstarejši prodajalci premoga v Clevelandu.

THE YATES COAL CO.

1261 Marquette St. Randolph 280 Main 508

Kabinje tretjega razreda z omivaljili in telovno vodo za 2, 4 ali 6 oseb.

François Kubinje in pijaca.

French Line

19 STATE ST. NEW YORK

ali lokalni agenči.

J. MOHAR

6628 S. CLAIR AVE.

Ce hočete delo poceni in po-

Glasilo S.D.Z.

Slovenska Dobrodelna Zveza The Slovenian Mutual Benefit Ass'n.

UST. 18. NOV.
1910.
V DRZAVI OHIO

INK. 18. MARCA
1914.
V DRZAVI OHIO

Sedež v Cleveland-u, O. 6233 St. Clair Avenue.
Telephone: Pennsylvania 886.

Imenik vrh. odbora za leto 1923 24-25.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Gorick, 6117 St. Clair Ave.
Podpreds. FRANK CERNE, 6033 St. Clair Ave.
Tajnik: PRIMOZ KOGOJ, 6518 Euclid Ave.
Blagajnik: JERNEJ KNAUS, 1052 E. 62nd St.
Zapisnikar: JAMES DEBEVEC, 6117 St. Clair Ave.

NADZORNJI ODBOR:

1) Louis J. Piro, 6117 St. Clair Ave.
2) IGNACIJ SMUK, 6220 St. Clair Ave.
3) JANIK N. ROGELJ, 1009 E. 74th St.

POROTNI ODBOR:

1) ROSE L. ERSTE, 4927 St. Clair Ave.
2) GENOVEFA SUPAN, 1051 Addison Rd.
3) JOHN IVANIC, 1732 E. 30th St., Lorain, O.

FINANCIJNJI ODBOR:

1) FRANK M. JAKSIC, 6111 St. Clair Ave.
2) LOUIS RECHAR, 21207 St. Clair Ave. Euclid, O.
3) LEOPOLD KUSHLAN, 19511 Nottingham Rd.

VRHNOVI ZDRAVNIKI:

DR. JAMES M. SELISKAR, 6127 St. Clair Ave.

GLASILO ZVEZE:

AMERIŠKA DOMOVINA, 6117 St. Clair Ave.
Vse dejavnosti zadeve in stvari, ki se tičejo Upravnega odbora, niso te podeljene vrh. vrh. odboru.
Vse pritožbe, zadeve, ki jih je rešil društveni porotni odbor, se pošiljajo na predsednika porotnega odbora Rose L. Erste, 4927 St. Clair ave.

Naznanilo.

Naznanjam članicam dr. Svobodno-mišne Slovenke, št. 2. SDZ, da se gotovo udeležite prihodnje seje, ki se vrši 12. marca. Na dnevnem redu imamo tako važno točko delo veselice, ki se vrši 29. marca. Da pa ne bo oporekana poznejše, so prošene članice, da se vdeležite vse. Tudi vas prosim, da bi plazevale bolj redno, ker če katera zbloti ko je suspendirana, ne dobi podporo. Upoštevajte te vrstice. Tajnica. (Wed. 29)

LEGENDA O CARSKI RODBINI.

Dasi je komisija senatorja Sokolova nedvomno ugotovila, da so boljševiki umorili v Jekaterinburgu leta 1917. vso rodbino zadnjega ruskega carja Nikolaja II., se pojavljajo vedno znova govorice, da je ta ali oni član dinastije Romanov otel življenje.

Tako so ob Volgi videli pred par leti carja samega, preoblečenega kot mužika. Pred štirimi leti so prijela oblastva v Galiciji Ruska brez potnega lista, ki naj bi bil nekdanji prestolonaslednik Aleksej. Lani so prinesli angleški mornarji v London fotografijo cele carske rodbine, ki se baje nahaja inkognito v bližini Sanghaja na Kitajskem. Carjev brat, veliki knez Mihael, se nahaja pri svojem prijatelju, cesarju samskemu. In cesarica-vdova, tako pravijo, še ni dala niti za eno mašo-zadušnico za svojega sina in vnuka...

Take in podobne stvari se vedno znova pojavljajo in gredo od ust do ust. Pred par dnevi so pisali listi, da se je rešila hči carja Nikolaja, Anastasia, in se nahaja v Berlinu. Eden boljševiških rabljev je baje zapazil po usmrtnosti cesarske rodbine, ko so spravili trupla v stran, da je Anastasia le ranjena. Vzel jo je k sebi, ji lečil rane in ji končno pomagal na begu v inozemstvo. Neka zaupna oseba carice-matre je obiskala Anastasio Romanovo v Berlinu in ugotovila njen identitet. Pravijo, da živi bivša velika kneginja v strani bedi in da je tudi duševno silno potrta. Govori se, da je izgubila spomin in da se pravi več ne spominja na grozne dogodke v Jekaterinburgu.

Da se vedno znova pojavljajo legende o tem ali onem članu ruske carske dinastije, ne more nikogar presenetiti. V duši priprtega človeka živi se vedno vzvišena podoba in ne vemo, kje še. Samo na vršil zaradi ljubosumnosti.

severnom in južnem tečaju ga menda ni še ničče srečal.

IZ DOMOVINE.

Taksa na smotke iz inozemstva. — Upravni odbor samostalne monopolne uprave je odločil in je to odločbo odobril tudi finančni minister, da se pobira na smotke, ki se uvažajo iz inozemstva, monopolna taksa po 20 dinarjev na vsako smotko.

V Hercegovini je drevje v cvetju. V Mostarju je drevje že v polnem cvetju. Ljudstvo je upalo, da bo imelo letos dobro sadno letino. V zadnjih dneh pa so nastopili veliki nivali, ki bodo up na dobro sadno letino najbrže popolnoma uničili.

Svetovni potnik v Ljubljani. Te dni se mudi v Ljubljani g. R. Schaeffle, rodom Francoz, ki se je v družbi z nekim Berlinčanom že pred vojno dogovoril s pariškim Geografskim društvom, da bo prepotoval peš in brez dežarnih sredstev Evropo, zahodni del Azije in Severno Afriko. Ako svojo nalogo izvrši, dobi 160.000 frankov, znesek, ki pomeni še tudi danes živiljensko preskrbo, čeprav je francoski frank manj vreden nego pred vojno. —

Svojo prvo turnejo sta nastopila Schaeffle in njegov tovarniški. I. 1910., a sta jo morala vsled svetovne vojne prekiniti.

S. 1. januarjem 1924, sta se podala vnovič na pot in sta prehodila doslej vso zapadno Evropo. Z Avstrije sta prispevala te dni v Jugoslavijo, odkoder nadaljujeta pot preko Balkana v Malo Azijo. Preživljata se edino s podporami, ki jih dobita spotoma, in s prodajo razglednic.

Smrtna kosa. V Trstu je umrl v starosti 72 let zdravnik-primarij tržaške mestne bolnišnice prof. dr. J. Nikolič. Pokojnik je bil eden izmed najboljših urologov Italije. Rodom je bil Dalmatince, študiral pa je v Gradcu in Benetkah.

Lovska sreča. Iz Borovnici pišejo: Že nekaj let se klatijo po borovniških gozdih divji prašiči. V pondeljek so zasledili nad vaso Sabočev starega merjasca, katerega se je lovcu Jakobu Suhadolniku končno posrečilo ustreli. Strejal je nanj od sprejeti s šibrami in ga obstrelil na obeh prednjih nogah. Merjasec pa je imel kljub temu še toliko moči, da se je zavlekel v sosednjo presersko lovščico, kjer so ga našli v torek mrtvega. Prepeljali so ga k Majaronu v Brezovico.

Volkovi na Dolenjskem. Pišejo nam: Včeraj zjutraj je ustrelil logarjev sin velikega volka, ki je preganjal srno na kumaču pri Dolenjskih Toplicah. Volk je bil v družbi dveh, ki sta pa lovcu ušla.

Jugosl. ljudska šola v Carigradu zatvorjena. Prosveneno ministrstvo je prejelo obvestilo, da je turška vlada nedavno zatvorila ljudsko šolo v Carigradu. Šola je obstojala že nad petdeset let.

Snurna obsodba v Sarajevu. Sarajevsko okrožno sodišče je v četrtek izreklo novo smrtno obsodbo zaradi zločina, izvršenega že leta 1923. Omer Hrbinič je svojega prijatelja Ahmeda Ramovica pregovoril, da dvigne v branilnici svoj prihranjeni denar ter ga odnese k svojemu očetu v Jalaču pri Foči.

Ramovič ga je ubogal. Na potu pa je Hrbinič Ramoviča umoril, ga oropal in ga položil na gorečo grmado. Ožgano truplo so našli pasanti naslednjega dne. Komisija je ugotovila, da je bil Ramovič ubit in potem začagan. Obtoženec Hrbinič je dejanje priznal ter izjavil, da je umor iz-

naljil ter izjavil, da je umor izdal pa ga je hotel eden ali drugi zdaj tu zdaj tam videti ali celo z njim govoriti, enkrat v Ameriki, potem na Kitajskem, v Avstraliji, v Indiji.

V duši priprtega človeka ži-

vi se vedno vzvišena podoba in ne vemo, kje še. Samo na vršil zaradi ljubosumnosti.

Sodišče ga je obsodilo na smrt.

Bog Vam grehe odpusti. V petek okrog 9. ure zvečer je pristopil k nekemu sumljivemu možkarju na Dunajski cesti stražnik in ga vprašal po njegovem poslu v mestu. Ker mu tuječ ni mogel ničesar odgovoriti, bil je gluhenemec, ga je stražnik odvedel s seboj na stražnico. Tamkaj je prisilil arietiranec za papir, da hči nekaj zapisati. Zahtevi so ustregli in zapisal je hrvatski:

"Bog Vam grehe odpusti, saj ne veste kaj delate!" Na policiji pa so mu kmalu dokazali, da vedo, kaj delajo, kajti pokazali so mu nebroj ovad z dežele, ki dolžijo Stjepana Mlinariča, kakor se arietiranec zove, goljufij, kraj je v celo posilstva. Nevarni postopač je bil pridržan v zaporu.

* 28 oseb je bilo ubitih v Peterogradu na Ruskem, ko je eksplodiral kisik. Ubiti so večinoma otroci in ženske.

Oglasni v "Ameriški Domovini" imajo vedno dober vspeh.

Otročji voziček, se proda, v dobrem stanju. Po nizki cenii. 1321 E. 53rd St. (31)

Hiša naprodaj za dve družini, 11 sob, blizu cerkve in šole sv. Vida. Fire place in druge udobnosti. Najboljša hiša v oni okolici, jako počeni. Samo \$11.500. Oglasite se pri John Prišel, 521 E. 143rd St. blizu Sylvia Ave. ali telefonirajte Kenmore 41. (30)

Soba, na frontu, čedna, se odda 1 ali 2 poštinska fantoma. 1045 E. 62nd St. Vpraša se zvečer. (31)

Hiša naprodaj, 10 sob, za dve družini, 12 sob, za 2 družini, \$1189 E. 47th St. Hiša ima vse udobnosti, in morajo biti prodane radi smrti lastnika. Hiša naprodaj, 10 sob, za dve družini, 2 kopalniča, hitremu kupcu za \$750. Več se pozve na 7606 Corning Ave.

Slaščičarna naprodaj, objednani tudi prostor za lunč. Dela jako dober posej, na jeknji prostoru. Oglasite se na 682 Superior Ave. (31)

Presa, za grozdje z milinom vred se pruda. En ton preša. 1245 E. 55th St. (30)

Stanovanje, obstoječe s 5 sob, spodaj, vse moderne naprave, se da v najem. 1209 E. 176th St. (30)

Pes se je zatekel na spodaj označeni naslov. Collie pasme, lahno rjave barve, dolge dlake. Lastnik naj ga pride iskat na 1063 E. 67th St. (29)

Stanovanje se odda v najem. Stiri lepe, velike sobe, kopalniča, elektrika, gorkota, gorka voda. Pozve se na 6414 St. Clair Ave. (29)

Dva lota sem primoran prodati na West Parku, nasproti nove slovenske cerkve. Hitremu kupcu pod ceno. Vprašajte na 1470 Hale Ave. Collinwood. (29)

Pohištvo naprodaj, 6 komadov za občinico, jako počeni. Naslov: 1524 Lake Shore Boulevard, Tel. Eddy 4419-M. (29)

Fantje se vzamco na stanovanje in hrano. Naslov se pozve v uradu tega lista. (29)

Mesnica, kako dobro upeljana, je naprodaj počeni. Vzrok prodaje bolezni. Oglasite se na 6704 St. Clair Ave. (28)

Naznanilo.

Iz urada društva sv. Janeza Krst. št. 37 J. S. K. J. se naznana, da je društvo na svoji zadnji seji sklenilo, da dovoli prosti pristop in zdravniški preiskavo za mesec marec in april, poleg tega pa da tudi Jezuita prosti pristop. Torej, dragi rojaci, ki se niste dosti zavarovali, sedaj se vam nudi lepo prilika, da pristope k društvu, ki je največje, in ki spada v najbolj nepristranski organizaciji, J. S. K. Jezuiti. Potrudite se sedaj, ko imate lepo priliko. Druzgo vas ne velja, kot da stopite k zdravniški društvi, ki pa prešče, in pa da pride na društveno sejo. Tam plačate samo svoj mesečni asesment in ste spreteti v društvo in Jezuita. Za vso pojedinca se obrnite na društveni odbor. S pozdravom Frank Zorich, tajnik, 6217 St. Clair Ave. (Wed. Apr. 15.)

Posebno nizke cene!

Hiša 4 sobe, za 1 družino, blizu 146 ceste na St. Clair Ave. Cena \$3800, takoj \$2000. Hiša 6 sob, za 1 družino, v Nottinghamu, cena \$5400, takoj \$1000. Hiša 6 sob, za eno družino, blizu cerkev sv. Jožefa, cena \$6600, takoj \$1000. Nova hiša, 6 sob, dvojni garaza, blizu bulevarda, cena \$7900, takoj \$800. Hiša za dve družini, na ceste 140, cena \$1800. Hiša za 2 družini, na 146, ceste, blizu St. Clair. Cena \$9700, takoj \$1800. Vprašajte na 1400 St. Clair Ave. tel. Eddy 5508, Strahinje and Saywell Co. (31)

UGODNA PRILIKA.

Imamo nekaj hiš napredaj, ki so pri nas, da vam jih pokazemo. Ni več dan tako prilika!

A. F. LUČIČ,
Real Estate,
1174 Addison Rd.

POZOR!

Cleveland Local, št. 51. American Federation of Railroad Workers, ima sejo vsak petek v mesecu v Dunlavies dvorani, vogal St. Clair in E. 72nd St. Cleveland, Ohio. (35)

Priporočilo.

Slovenska trgovina z modnim blagom in obuvalom za moške, ženske in otroke. Popolna zalogal nizkih rubarjev, golashes in rubber boots, od majhno do največje številke. Blago prve vrste. Vsak par garantiran. Ako niste dobre, dobite druge. Znizane cene na hišnih copatah in nogavicah. Pri tem dober čevljek vsake mode, rudiči imate najbolj nerodno nogo. Pri tem se lahko obutejo in oblecete od vrha do tal. Naše cene bodo odslej naprej še nižje. Se priporočam. Nove mode spomladanski čevljiv po \$2.75.

Jos. Koss,

16803 Waterloo Rd. (36)

NAJBOLJŠO OPRAVO

in vse druge potrebitine za Vas in Vaše dekllice dobiti vedno po tako zmernih cenah pri BENNO B. LEUSTIG
6424 St. Clair Ave.
Nasproti Slov. Nar. Doma. W. F.

Hiše naprodaj.

Za pošteno, zanesljivo postrežbo v službu, kadar kupujete ali prodajate HISU ali TRGOVINO, se obrnite za nasvet s popolno zaupnostjo do nas. C. YANCHAR in FR. PREVEC, 1611 Waterloo Rd. Tel. Eddy 5608 (Wed.-x)

Pozor rojaki!

Mnogokrat ste že čitali v "Ameriški Domovini" o napredku naše slovenske naselbine. Kako napredujejo Slovenci. Od njih dandanes kupuje in dobiti vse, kar na svetu potrebujejo. Ali dosegaj se ni bilo prav vse. Kaj pa vi mislite o slovenski perilnic? Dosti so že žensk, ki ne perete same doma svojega perila, in zakaj bi tako mučile, ko pa lahkoh, za male stroške poslužijo v Wet Wash, katere imamo dane Slovenci v Clevelandu, ki se imenuje</p

ZADNJA NA GRMADI

ZGODOVINSKA POVEST.
Fr. Jakšič.

"Sedaj pa gremo lahko po opravkih. Kogar enkrat pravica zagradi, ta ji ne uide izlepa. Pa če ta pravici uide, pa pod moje kladivo pride. Coprnice ne bomo trpeli v vasi!"

"Na grmado ž njo!" Gorečneži so se razkropili in Gregor je ostal sam s svojimi otroki pred mostom. Nihče se ni več zanimal zanj, ni imel sočutja z njegovo nesrečo, ni imel usmiljenja z njim, zakaj on je mož coprnice in otroci so coprniški zarod.

Tudi Gregor se je prekrizal in molil z otroki. Od tretja se je tresel po vsem životu. Besede so prihajale sunkoma iz ust.

"Zgodi se Tvoja volja..."

Iskreno je ponavljal besede očenaša in neki mir ga je obšel. Toda grajski zvonček se je tako vsiljivo oglašal vmes: bim, bim, bim. In sedaj se je spomnil, da zvonček poje tudi onim, ki jih peljejo na morišče pod "stare gavge", in nekaj mu je reklo: "Lej, tudi tvoji ženi bo zapel ta zvonček."

Mraz ga je sprejetel po vsem životu. Povzdignil je roke, pogledal proti nebesom in kljal: "Jezus! Jezus! Jezus!" Naslonil se je na mostno ograjo in bridko jokal.

2. Petrova Polonka.

Pri Miklovih je na semanji dan pomagala v gostilni in kuhinji Petrova Polonka, ženska usmiljenega srca, samiska, pri štiridesetih letih, pridna in potprezljiva. Imela je stanovanje pri svojem bratu v Gorički vasi, toda prebivala je večinoma v trgu. Zjutraj je prišla k sv. maši, tem se je pa ustavila, kjer je bilo pač treba; zakaj bila je vedno pripravljena pomagati. Najrajsi je pomagala pri "gospodih", tako pri "gnadljivemu gospodu respresterju" kakor tudi pri gospodih beneficijatih in kaplanjih. Imela je vse gospode rada. Vendar, ako bi jo bil kdo vprašal, katerega ima najrajsi, bi bila gotovo povedala, da ima vse gospode rada, da so ji pa najbolj všeč gospod od Nove Štife, gospod Mihel, ki imajo krhko besedo in ki vsakemu povedo, kar mu je treba. Tudi se tako angelosko lepo zadrže pri povzdviganju in imajo še sto drugih lepih čestnosti. Polonka je pomagala olepšavati oltarje v cerkvi sv. Štefana. Zlasti je pa skrbela za oltar v cerkvici sv. Rožnega venca, katerega je cerkovnik zelo zanemarjal. Za ta oltar je znašala rože iz vsega trga in če je zvedela, da ima znanka v Makrošah lepe, cvetoče rože, je prasnila tja dol, samo da jih prineseta na oltar roženvenške Matere božje. Tudi šivati je znala. Kadar so potrebovali v trških hišah kake kraparice, so prošili Polonko. Pri Miklovih je niso prosili samo za krapanje, temveč tudi za pomoč v kuhinji in gostilni ob semanjih dnevih in tudi sicer, kadar so pričakovali večjega življa gostov. Miklov oče so Polonko najbolj cenili. V gostilni je takoj videla, komu je treba postreči, in je hitro pobrisala mize, ako so kaj polili. Za sladkanje moških maral. Vse račune je imela takoj v glavi. V kuhinji pa ni samo gledala, kje bi kaj polizala, temveč je prijele za vsako delo, da materi ni bilo treba velevati; to pa to

naredi. Polonka je vse sama opazila. Vrh tegje so jo tudi otroci radi imeli; zakaj Polonka jim je zvečer ob postelji pela pesmi in pravila pravljice, pa o angelčkih in nebeskem veselju jim je bajala, da so otroci še vsò noč sanjali o nebesih in potem venomer spraševali, kdaj bo prišla Polonka.

Miklov bi bili Polonko radi ustavili pri hiši; toda Polonka se ni hotela navezati na nobeno trdno službo, da je mogla po svoji volji delati in živeti.

Miklov se je bil torej vrnil ves nejevoljen in razburjen v hišo, ki se je bila skoraj izpraznila. Ozrl se je po ostalih, kakor bi se hotel prepričati, ako sme naravnost govoriti, in potem je vzkliknil:

"Zlodi vzemi graščino in vse, kar je tam notri z biriči in rihtarem vred!" ter je nadaljeval: "Spet so eno privlekli, da jih bodo s tezalnicami dopovedali, da je coprnica. Postavo, ki to dovoljuje, naj vrag vzame!"

"Nesrečni človek! Molči no!" ga je ustavila žena. "Naj ujame kdo tvoje besede, pa pojdeš noter. Kaj boš imel od tega!"

Zenske so pa zagnale krič: "O Križani, usmili se je! O nesrečna ženska! Kdo jo bo rešil!"

Jokale so.

"Cigava pa je?" je vprašala Polonka, brisajoča skledo. Stala je med kuhinjskimi vrati z eno nogo v veži, z drugo v kuhinji.

"Kaj vem. Baba je babi podobna, kadar je zmršena, kakršno sem videl na kamnu. Saj me je klicala na pomaganje, ko me je videla. Pa kje bom spoznal glas, ki je bil ves iz sebe. Pa bo najbrž Krzničeva iz Nemške vasi."

"Cigava?" je vprašala Polonka, kakor bi ne verjela svojim ušesom, in prenehala brisati.

"Krizniča sem spoznal po glasu. Držali so ga, da ni mogel do kamna. Bo že njevova, ker za drugo žensko bi se menda ne bil tako gnal!"

"Krizničevka? Gregorjeva?" je ponovila Polonka s strahom.

"Ta bo. Nemški Kovač je bil zraven. Ta norec! Ta jo je vzdignil na kamen! Veselj se nam je zmešal!"

"Pa ni bilo nobenega, da bi jo rešil!" je vzkliknila Polonka. "Kup otrok ima!"

Odložila je posodo in cunojo, stopila v vežo in vprašala: "Kje pa je? Pojdimo jo rešit!"

"Je ne moreš! Jo imajo že biriči! Pa kaj se biriči! Kovač in drugi takci norci so hujši kakov birič! Ne rešiš je!" jo je pogovarjal Miklov.

"Pa Gregor? Kje je? Kaj pravi?"

"Kar na prag stopi in poglej! Pa pri miru bodi, da še tebe ne pograbi!"

"Polonka!" se je oglašila gospodinja. "Veš, varuj se! Nikar se ne kaži!"

"Ne! Ne! Naj Kovač izblekne eno besedo, pa te zavite čez most!" je dejal Miklov.

"Ljudje so kakor obsedeni."

"O nesrečni Gregor!"

Ko je odzvonilo poldne, so se vracali ljudje v gostilno. Polonka pa ni šla za njimi, temveč je rekla:

"Pogledat grem! Pomagat grem!"

Glas se ji je tresel.

"Žena v ječi! Otroci brez matere! O neusmiljeni ljudi! O nesrečni Gregor!"

Popravila si je lase in predpasnik ter stopila na prag. Pogledala je preko ljudi, ki so vrveli po trgu pred hišo proti gradu. Opazila je na mostu oborožene biriče, pred njimi je pa slonel na ograji možak. Z rokami si je pokrival obraz, in otroci so se ga držali. Med biriči je spoznala Samuta.

"Tudi ta je med preganjalci! Trdorščen!" Te besede je nejevoljno sikhnila predse. Nato je šla med ljudi in se prerivala med štanti in gnečo proti mostu. Gredoč se je domisljal, kaj bo naredila. "Marija, pomagaj!" je zdihovala v mislih in čez nekaj hipo pov je bila pred mostom, pred biriči, pri Gregorju in njegovih otrocih.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je odgovoril prvi birič in Samut je dostavil: "Kar nam je bilo ukazano! Ta naj se pa s poti spravi, ako hoče sebi dobro."

"Gregor!" je poklicala Krzniča in ker se ni takoj ozrl, je polozila roko na njegovo ramo, ga potresla in vprašala sočutno: "Gregor! Gregor! Kaj ti je?"

Ozrl se je in ko jo je ugledal in spoznal, je vzkliknil ves obupan: "Polonka! Ti si?... Lej, kaj se je zgodi?"

Znova so se mu udrle solze in tudi otroci so zajokali. Polonka si je brisala solze in očitajoče pogledovala Samuto, ki ji je umikal oči.

"Lej, kar privlekli so jo! Kar gnali so jo, kot živilo! O nesrečnica! In zaprli so jo in pravijo, da je coprnica. Tak semenj!" je tožil Gregor. "Sedaj me še naprej ne pušte. Ženo so mi vzeli. V ječo so jo vrgli. Mene pa ne pušte k njej, niti do vsepravnega sodnika, da bi mu povzel, da je moja žena nedolžna, kakor so tlele otroci. Veš, nedolžna je! Nedolžna!" je sklenil s povzdrženjem glasom.

Polonka ni vedela, kaj bi mu odgovorila, pa je rekla biričem: "Pa ga pustite! Naj gre, kamor želi! pred sodnico bo vendar smel!"

"Kadar bo poklican predenji" jo je zavrnil prvi birič.

"Viš, taki so!" je dejel Gregor. "Nimajo usmiljenja! Ne umakne se, dokler me ne puste v grad, ali mi pa žene nazaj ne dado!"

Ko je Polonka videla, da se tako ne da nič narediti, je prijela z vsako roko enega otroka in rekla Gregorju: "Poždi z menoj! K Miklovim pojdi, boš dobil korce vode in juhe boš dobil in otroci so lačni. Glej jih! Miklov oče ti bodo svetovali, kaj najedi, in tudi jaz ti bom pomagala. H gospodu respresterju bom šla in jih prosila zate, da se zavzemajo za tvojo ženo. Pa v grad pojdem povedat gospo, da več ne pridev krpata, ako bo Lucija v ječi. Tudi gospoda beneficijata od Nove Štife, gospoda Mihelina, bom poiskala in jim povedala, kaj senti je zgodilo!"

"Kaj lonec! Da bi le Lucijo dobil iz ječe."

"Pomagali? Prav! Samo ne vem, kako bi," je dejal Miklov. "Kar tako je menda vendar ne bodo obozličili."

"Ne! Ne! Ne!" povzame Polonka. "Gregor, nič ne bo hudega. Kdo pa more reči, o Bog nas varuj, da je tvoja žena coprnica! Kdo more izpričati? Jaz bom šla okoli vseh gospodov, ki jih pomejajo, da resijo tvojo Lucijo."

Miklov je previdno omenil, da so si gospodje z gospo preveč na roko.

"Novostifar se bodo pognali!" je odgovarjala Polonka. "Gregor, kar brez skrbibodi! Kar pojdi po opravki! Pa otroke spravi!"

"Ali misliš, da mi ti morejo pomagati?"

"Da, da! Ako drugi ne, gospod Mihel bodo gotovo zastavili besedo zate in tvojo ženo. Jaz jih bom preprosila. Gospod Mihel so sami dovolj hudi na tiste, ki pregajajo coprnice, in trdijo, da coprnici ni. Gospod Mihel ti bodo pomagali in ženo rešili. Pojd!"

Gregor je bil v dvomih, ne vedo, kaj bi naredil.

"Pojdi! Otroci so lačni! Sam si itak ne moreš pomagati!"

Gregor je še enkrat pogledal biriče.

"Veš, Miklov! Nikoli te ne bom pozabil," je dejal Krznič.

prej? Ali nimate nobenega usmiljenja?"

"Tista je usmiljena!" je namignil Samut na Polonko, "mi pa ne smemo biti!"

Tovariši so se zasmehali, a Polonka ga je prezirljivo pogledala in rekla s posebnim glasom: "Samu-ut! Samu-ut! Ti?"

Samut je umaknil pogled in Gregor je šel, pogosto se ozirajoč nazaj proti gradu, za Polonko, ki je vodila otroke pred njimi k Miklovu.

Gostilna je z nekako toplo postalo. "Samti si imel cloveško besedo zame in na Polonka. Petrova Polonka!"

Pogledal jo je naravnost in dejal: "Polonka! Ali res nisi več huda name? Polonka! Ker sem takoj grdo ravnal!"

Polonka je zardela.

"Veš, sram me je, ko mi dobrote izkazuješ. Ti! In prav!"

"Gregor, kar molči! Kdaj si me slišal, da bi bila kaj potožila? Nič mi ni žal. Sedaj celo ne, ko vidim, kaj bi se mi bilo lahko pripetilo, ko bi bila — tvoja."

Zadnjo besedo je komaj slišno izgovorila in pogledala Miklovca, ki se je nasmehal.

"Miklov in ti, Polonka! Ne vem, kako bi postavil besedo, da bi razdelil, kar čutim. Samo to rečem: Bog vama povrni stokrat in ti sočkrat in še večkrat. In mali ženi bom povedal, kje so dobre duše, ki me niso zapustile."

"Ne bomo te zapustili," ga je prekinila Polonka.

Krznič je vagnil korec in ga izpraznil. Polonka je prisnela še juhe in mesa, potem pogledala po mizah ter stregha gostom.

"Da te je takega zadelo!"

"Gregor, kar molči! Kdaj je posadila kruha. Krznič je pa dala vode, češ: "Požirek vode na jezo in strah ti bo dobro storil. Umirl je boš!"

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je odgovoril prvi birič in Samut je dostavil: "Kar nam je bilo ukazano! Ta naj se pa s poti spravi, ako hoče sebi dobro."

"Gregor! Kaj ti je?"

"Gregor! Kaj ti je?"

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste mu naredili?"

"Ne izprašuj, ker veš," je dejal Miklov.

"Kaj ste